

Stöd till Frankrike med försvarsmateriel

Sammanfattning

Efter terroristdåden i Frankrike den 13 november 2015 begärde Frankrike stöd enligt artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) i kampen mot Daish. Begäran avser bl.a. stöd med försvarsmateriel i form av ammunition. I betänkandet behandlas förslag om att riksdagen ska bemyndiga regeringen att under 2016 besluta om att bistå Frankrike med stöd genom att överlåta sådan försvarsmateriel som kan avvaras av Försvarsmakten för en begränsad tid. Regeringen föreslår även att den ska få disponera försäljningsinkomsterna för anskaffning av materiel motsvarande den som säljs.

Utskottet föreslår att riksdagen beslutar i enlighet med vad regeringen föreslår. Härutöver föreslår utskottet att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen omgående bör besluta om beställning av den mängd och det slag av ammunition som försäljs till Frankrike och tillkännager detta för regeringen.

I betänkandet finns två reservationer (SD, V).

Behandlade förslag

Proposition 2015/16:153 Stöd till Frankrike med försvarsmateriel.

Fyra yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Gällande ordning	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden.....	6
Överlåtelse av försvarsmateriel till Frankrike och bemyndigande att disponera försäljningsinkomster	6
Återanskaffning av försvarsmateriel.....	10
Reservationer	12
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (V).....	12
2. Överlåtelse av försvarsmateriel till Frankrike och bemyndigande att disponera försäljningsinkomster, punkt 2 (SD)	13
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Propositionen	15
Följdmotionerna	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motion
2015/16:3370 av Stig Henriksson m.fl. (V).

Reservation 1 (V)

2. Överlåtelse av försvarsmateriel till Frankrike och bemyndigande att disponera försäljningsinkomster

Riksdagen

a) bemyndigar regeringen att under 2016 besluta att bistå Frankrike genom överlåtelse av försvarsmateriel i form av ammunition som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid och som Frankrike har efterfrågat under återopande av artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen,

b) bemyndigar regeringen att disponera försäljningsinkomsterna för anskaffning av materiel motsvarande den som säljs.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:153 punkterna 1 och 2 samt avslår motion

2015/16:3374 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD).

Reservation 2 (SD)

3. Återanskaffning av försvarsmateriel

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen omgående bör besluta om beställning av den mängd och det slag av ammunition som försäljs till Frankrike och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:3363 av Hans Wallmark m.fl. (M, C, L, KD).

Stockholm den 10 maj 2016

På försvarsutskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (L), Åsa Lindestam (S), Hans Wallmark (M), Peter Jeppsson (S), Lena Asplund (M), Alexandra Völker (S), Mikael Jansson (SD), Jan R Andersson (M), Kent Härstedt (S), Jakop Dalunde (MP), Lotta Olsson (M), Paula Holmqvist (S), Roger Richtoff (SD), Stig Henriksson (V), Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S) och Peter Helander (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Med anledning av terroristdåden i Paris den 13 november 2015 värdade Frankrike vid rådet för utrikesfrågor (försvar) den 17 november 2015, under åberopade av artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), till övriga medlemsstater att bistå Frankrike bilateralt i kampen mot Daish. Frankrike har därefter bl.a. efterfrågat stöd med viss försvarsmateriel (ammunition).

Försvarsmakten och Försvarets materielverk lämnade, på begäran av Regeringskansliet (Försvarsdepartementet), den 18 januari respektive den 22 februari 2016 underlag när det gäller stöd till Frankrike med försvarsmateriel (Fö2015/01530/MFI och Fö2016/00185/MFU).

Som en del av beredningen av ärendet har utskottet fått information i ärendet. Försvarsminister Peter Hultqvist och överbefälhavare Michael Bydén gav utskottet en redovisning av frågan om stöd till Frankrike vid utskottssammanträdet den 22 mars 2016.

Den 5 april 2016 bjöd utskottet in utrikesutskottet att yttra sig över proposition 2015/16:153 jämte följdmotioner. Utrikesutskottet fattade beslut den 12 april 2016 om att inte yttra sig.

Gällande ordning

När det gäller överlåtelse av lös egendom får regeringen enligt 8 kap. 6 § budgetlagen (2011:203) besluta om överlåtelse av egendomen om den inte längre behövs för statens verksamhet eller blivit obrukbar eller om den inte anskaffats med statens medel. För att regeringen ska kunna överlåta materiel som fortfarande behövs för statens verksamhet och som anskaffats med statens medel krävs riksdagens godkännande. Försäljningen ska i enlighet med 8 kap. 7 § budgetlagen genomföras affärsmässigt. Vidare anger 8 kap. 8 § budgetlagen att inkomsten ska redovisas mot en inkomsttitel om riksdagen beslutat om försäljning av egendom och om riksdagen inte bestämmer att inkomsten får hanteras på annat sätt. Om egendomen däremot har använts i en verksamhet för vilken riksdagen har godkänt en investeringsplan, får regeringen besluta att inkomsten ska disponeras för att finansiera investeringar som ingår i planen (8 kap. 9 § budgetlagen).

I regeringsformen (RF) anges att riksdagen beslutar om anslag för bestämda ändamål (9 kap. 3 § RF) och att regeringen lämnar ett förslag till budget. Vidare anges att anslag och inkomster inte får användas på annat sätt än vad riksdagen har bestämt (9 kap. § 7 RF).

Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsrådets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen). När riksdagen fattat beslut om ramar för

budgetens 27 utgiftsområden är ramarna styrande för riksdagens fortsatta behandling av anslagen inom respektive utgiftsområde. Riksdagen har efter förslag från utskottet anvisat anslag för att bl.a. finansiera anskaffning av materiel. För budgetåret 2016 anvisade utskottet medel för såväl anskaffning av materiel och anläggningar (anslaget 1:3) som för vidmakthållande, avveckling m.m. av materiel och anläggningar (anslaget 1:4) inom utgiftsområde 6 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51). Som anförts ovan är ramen för utgiftsområde 6 beslutad av riksdagen och får inte överskridas. Utskottet kan dock även utanför den årliga budgetprocessen överlåta till regeringen att omprioritera verksamhet inom ett befintligt anslag.

När det gäller tillståndsgivning som rör exportkontrollen av krigsmateriel beskrivs det gällande regelverket i Slutbetänkande från Krigsmaterielexportöversynskommittén (KEX) (SOU 2015:72, del 1, s. 165).

Tidigare var det regeringen som prövade alla tillståndsärenden, men i utredningen konstateras att nära på alla ärenden prövas av förvaltningsmyndigheten Inspektionen för strategiska produkter (ISP) sedan 1996. ISP är en enrådsmyndighet, vilket innebär att det ytterst är generaldirektören som ansvarar för samtliga beslut som fattas av myndigheten. Regeringen har dock kvar att pröva prejudicerande och svårbedömda ärenden, att ansvara för och styra praxisutvecklingen samt att anpassa praxisutvecklingen till växlande säkerhets-, försvars- och utrikespolitiska krav. Det är regeringen som bär det politiska ansvaret för alla tillståndsbeslut som fattas, även de beslut som fattas av ISP. I vissa ärenden begär ISP synpunkter från Exportkontrollrådets (EKR). EKR lämnar därvid en rekommendation för hur ett visst ärende bör bedömas. Rekommendationen är inte bindande för ISP. Det är ISP:s generaldirektör som beslutar vilka ärenden som ska överlämnas till regeringen för beslut liksom i vilka ärenden EKR ska rådfrågas. Regeringen kan emellertid besluta att vissa typer av ärenden alltid ska överlämnas till regeringen, t.ex. att ärenden rörande en viss angiven region eller stat alltid ska överlämnas.

ISP och regeringen lämnar återkommande information om tillståndsprovningen. Bland annat sker detta i regeringens årliga skrivelse till riksdagen om strategisk exportkontroll.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Efter terroristdåden i Frankrike den 13 november 2015 begärde Frankrike stöd enligt artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget) i kampen mot Daish. Begäran avsåg bl.a. stöd med försvarsmateriel i form av ammunition. I propositionen föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 besluta om att bistå Frankrike med stöd genom att överlåta sådan försvarsmateriel som kan avvaras av Försvarsmakten för en begränsad tid och att disponera försäljningsinkomsterna för anskaffning av materiel motsvarande den som säljs.

Utskottets överväganden

Överlåtelse av försvarsmateriel till Frankrike och bemyndigande att disponera försäljningsinkomster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 besluta om att bistå Frankrike genom överlåtelse av försvarsmateriel i form av ammunition som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid och som Frankrike har efterfrågat under återopande av artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen. Riksdagen bemyndigar även regeringen att disponera försäljningsinkomsterna för anskaffning av materiel motsvarande den som säljs.

Utskottet avslår två motionsyrkanden i frågor om Sveriges stöd till Frankrike.

Jämför reservationerna 1 (V) och 2 (SD).

Propositionen

I propositionen framhålls att den svenska solidaritetsförklaringen intar en central position i Sveriges säkerhetspolitik. Den innebär att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige skulle drabbas. Sverige ska därför kunna såväl ge som ta emot civilt och militärt stöd. Solidaritetsförklaringen har ett brett stöd i riksdagen och bekräftades i propositionen Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020, som behandlades av riksdagen i juni 2015 (prop. 2014/15:109, bet. 2014/15:UFöU5, rskr. 2014/15:250 och bet. 2014/15:FöU11, rskr. 2014/15:251).

Artikel 42.7 har nu återopats för första gången. Sverige har, i likhet med övriga EU-länder, förklarat sig berett att bistå Frankrike och har redovisat ett stöd som Sverige i ett första skede kan erbjuda. Frankrike har bl.a. efterfrågat stöd med viss ammunition som Frankrike har behov av men inte har tillräcklig tillgång till för närvarande. Av propositionen framgår att denna form av stöd från ett land till ett annat land i händelse av nödläge, kris eller väpnad konflikt behandlas även i 2001 års ramavtal mellan Sverige, Frankrike, Italien, Spanien, Storbritannien och Tyskland om åtgärder för att underlätta omstrukturering och drift av den europeiska försvarsindustrin, det s.k. sexnationsavtalet. Av artikel 11 i avtalet följer att parterna ska samråda med sikte på att tillhandahålla försvarsmateriel, huvudsakligen mot ersättning, från varje parts egna förråd. Detta ska ske i enlighet med befintliga internationella arrangemang staterna emellan och med vederbörlig hänsyn till deras

internationella åtaganden. I propositionen konstateras att förfaringssättet för överföring eller lån från de egna förråden ska överenskommas mellan parterna (se prop. 2000/01:49).

Regeringen anför att Försvarsmakten har tillgång till den försvarsmateriel som efterfrågas av Frankrike. Försvarsmakten har enligt regeringen angett att materielen kan avvaras under en begränsad tid.

Det svenska stödet till Frankrike, inklusive stöd med efterfrågad försvarsmateriel, bidrar till att ge trovärdighet åt artikel 42.7 i EU-fördraget och den europeiska säkerhetspolitiken som helhet. Stödet är i överensstämmelse med syftet i det ovannämnda sexnationsavtalet från 2001 som slutits mellan Frankrike, Sverige och fyra andra europeiska försvarsindustriländer och som Sverige är bundet av. Regeringen bedömer vidare att det också ligger i linje med Sveriges nationella solidaritetsförklaring. Sverige har därför ett utrikes- och säkerhetspolitiskt intresse av att tillhandahålla det stöd som Frankrike efterfrågar. Regeringen gör bedömningen att Sverige bör lämna stöd till Frankrike i form av efterfrågad försvarsmateriel. Materielen bör tillhandahållas Frankrike genom försäljning. Försäljningsinkomsten bör enligt regeringens förslag användas för att anskaffa försvarsmateriel motsvarande den som säljs.

Regeringen föreslår i propositionen att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 besluta att bistå Frankrike genom överlåtelse av försvarsmateriel i form av ammunition som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid och som Frankrike har efterfrågat under åberopande av artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen. Regeringen anför vidare i propositionen att bindande anbud och utförelse ur Sverige av försvarsmateriel som utgör krigsmateriel enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel kommer att kräva tillstånd av ISP.

Regeringen föreslår i propositionen att den ska få disponera inkomsterna från försäljningen för anskaffning av materiel motsvarande den som säljs. Det är enligt regeringens bedömning angeläget att förutsättningarna för att kunna lämna stödet uppfylls så snart som möjligt. När det gäller de ekonomiska konsekvenserna bedömer regeringen därför att effekterna på statens budget och på det offentligfinansiella sparandet blir marginella.

Motionerna

I motion 2015/16:3370 av Stig Henriksson m.fl. (V) konstateras att terrorattackerna i Paris var brutala och fruktansvärda. De skördade oskyldiga människoliv och var ett angrepp på vår grundläggande trygghet. Demokratien måste enligt motionärerna svara med kraft och fasthet. Den internationella terrorismen kan bara bekämpas med internationellt samarbete. I motionen framhålls att det är självklart att Sverige ska bistå varje demokrati som utsätts för en terrorhandling och som ber om hjälp. Sverige är genom fördraget om Europeiska unionen bundet av bestämmelsen om ömsesidigt bistånd och responderade tidigt när Frankrike åberopade artikel 42.7. Genom fördraget

förpliktigas medlemsländerna att vid ett väpnat angrepp på Europeiska unionens territorium ställa upp med ”alla till buds stående medel i enlighet med artikel 51 i Förenta nationernas stadga”. Det innebär enligt motionärerna inte nödvändigtvis militärt stöd. Motionärerna hänvisar till att Sverige har möjlighet att bistå på annat vis, och bör så göra. Motionärerna anser att de stödåtgärder som hittills annonserats från Sverige varit förenliga med folkrätten. Det har bl.a. handlat om olika typer av flygtransport och stöd med stabsofficerare till FN-ledda insatser och en förlängning av det svenska militära utbildningsbidraget i norra Irak, vilket är positivt. I motionen framhålls dock att FN-stadgans våldsförbud undermineras om varje terroristattack ska anses innebära ett klartecken för åtgärder i individuellt och kollektivt självförsvar under FN-stadgans artikel 51.

I motionen framhålls vidare att vapenexport av ammunition ter sig kontraproduktivt i terroristbekämpningssynpunkt. Även för s.k. precisionsvapen har det visat sig att minst 90 procent är civila offer. För varje misstänkt terrorist som dödas är risken därför överhängande att man skapar ett stort mänskligt lidande, och man riskerar att bidra till nyrekrytering hos de organisationer man sagt sig vilja bekämpa.

Att regeringen nu vill förse Frankrike med ammunition ser motionärerna därför som fel väg att gå. Sveriges styrka ligger i erfarenheten att agera medlare i fredsprocesser och att kunna leverera omfattande humanitär hjälp till krigsområden. I dag uppskattar UNHCR att 13,5 miljoner människor i Syrien är i behov av humanitärt stöd. Så många som 4,8 miljoner människor är på flykt utanför landets gränser och fler än 250 000 människor har hittills mist sina liv. Det är på dessa punkter motionärerna anser att Sverige kan göra störst skillnad. Vidare anser motionärerna att beredningen av propositionen lämnar vissa frågetecken. Varken ISP eller EKR har behandlat frågan om att sälja ammunition till Frankrike. I vanliga fall kan generaldirektören för ISP om behov finns hänskjuta en exportfråga till regeringen för avgörande. Nu har processen startat med att regeringen ger sin mening till känna utan att begära synpunkter från myndigheten. Vilket utrymme ISP har att i ett sådant läge agera fritt i enlighet med sitt uppdrag lämnas obesvarat. Därmed yrkar motionärerna att riksdagen avslår regeringens proposition 2015/16:153 Stöd till Frankrike med försvarsmateriel.

I motion 2015/16:3374 föreslår Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) att riksdagen ska bemyndiga regeringen att under 2016 besluta att bistå Frankrike genom överlåtelse av försvarsmateriel i form av ammunition som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid, men motionärerna anser att stödet i stället bör vila på bilateral grund. De terrordåd som har drabbat Frankrike är en ohygglig tragedi, och enligt motionärerna är det ett svenskt intresse att bistå de franska insatserna för att bekämpa muslimsk fundamentalism. Motionärerna yrkar därför att regeringen under 2016 bemyndigas att besluta om bistånd till Frankrike genom överlåtelse av försvarsmateriel men att beslutet inte ska syfta till att ge trovärdighet åt artikel

42.7 i EU-fördraget och den europeiska säkerhetspolitiken på det sätt som regeringen anför.

Utskottets ställningstagande

Den svenska solidaritetsförklaringen intar en central position i Sveriges säkerhetspolitik och innebär att Sverige inte kommer att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat EU-medlemsland eller nordiskt land. Artikel 42.7 har nu återopats för första gången, och utskottet lägger stor vikt vid att Sverige har förklarat sig berett att bistå Frankrike. Utskottet ser positivt på de skäl som anförs i propositionen om en överlåtelse av försvarsmateriel i form av ammunition som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid och som Frankrike har efterfrågat under återopande av artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen. Utskottet konstaterar att det svenska stödet till Frankrike avser stöd med sådan försvarsmateriel som de facto har efterfrågats. Regeringen anför vidare i propositionen att bindande anbud och utförelse ur Sverige av försvarsmateriel som utgör krigsmateriel enligt lagen (1992:1300) om krigsmateriel kommer att kräva tillstånd av Inspektionen för strategiska produkter. Utskottet anser att riksdagen bör bemyndiga regeringen att under 2016 besluta om överlåtelse av försvarsmateriel i form av ammunition och att regeringen bemyndigas att disponera försäljningsinkomsterna för anskaffning av materiel motsvarande den som säljs.

Därmed anser utskottet att motion 2015/16:3370 av Stig Henriksson m.fl. (V) bör avslås.

Med vad utskottet anför ovan om den svenska solidaritetsförklaringen och Sveriges förväntan att andra länder med stöd av artikel 42.7 agerar på samma sätt om Sverige skulle drabbas anser utskottet också att motion 2015/16:3374 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) bör avslås.

Sammanfattningsvis föreslår utskottet att riksdagen bifaller regeringens förslag.

Återanskaffning av försvarsmateriel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen omgående bör besluta om beställning av den mängd och det slag av ammunition som försäljs till Frankrike och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2015/16:3363 av Hans Wallmark m.fl. (M, C, L, KD).

Motionen

I motion 2015/16:3363 av Hans Wallmark m.fl. (M, C, L, KD) anför att riksdagen bör tillkännage för regeringen att regeringen omgående ska besluta om beställning av den mängd och det slag av ammunition som försäljs till Frankrike. Frankrike drabbades under våren och hösten 2015 av terrordåd som bara kan beskrivas som fega och avskyvärda. Den franska regeringen har, med hänvisning till artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen, begärt hjälp från Sverige i form av bl.a. den ammunition som nu är planerad att försälas. Säkerheten i Sveriges närområde har successivt försämrats under de senaste åren. Det inriktningsbeslut för det militära försvaret som riksdagen fattade under 2015 understryker betydelsen av en snabb förstärkning av den nationella försvarsförmågan. I den meningen innebär försäljningen av ammunition till Frankrike ett risktagande.

Försvarsmakten bedömer att risken med att under en begränsad tid avvara ammunitionen är acceptabel. Icke desto mindre finns det en risk i fråga om Sveriges beredskap, och denna bör så långt möjligt minimeras. I propositionen beskriver regeringen hur den bör bemyndigas att använda försäljningsinkomsterna för återanskaffning av ”motsvarande materiel”. Av föredragningar i försvarsutskottet har framgått att detta ska ske genom Försvarets materielverk. Att göra återanskaffningen beroende av att försäljningsinkomster blir tillgängliga framstår inte som helt betryggande – inte heller att återanskaffningen kan avse något annat än exakt den mängd och det slag av ammunition som försäljs. Alliansen anser därför att regeringen omgående måste besluta om beställning av den mängd och det slag av ammunition som försäljs till Frankrike.

Bakgrund och tidigare behandling

När det gäller materielförsörjningen framhöll utskottet i budgetbetänkandet för 2016 (bet. 2015/16:F6U1 s. 41–43) att den måste ses som instrumentell för att höja krigsförbandens operativa förmåga under försvarsinriktningsperioden. Utskottet underströk vikten av att undvika glapp i den operativa förmågan.

Utskottet vidhöll även att den försvarspolitiska inriktningen med sitt enskilt viktigaste fokus på förbandens ökade operativa förmåga också gör att ingenting kan anses vara viktigare för materieförsörjningen än att materielsätta alla förbanden i Försvarsmaktsorganisation 2016. Utskottet underströk att tillgången till nödvändig materiel är en förutsättning för utvecklingen av krigsförbandens operativa förmåga.

I budgetbetänkandet konstaterades vidare att det fanns en tydlig redovisning av vilka nya förstärkningar som möjliggjordes genom den ingångna överenskommelsen om försvarspolitikens inriktning mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna (prop. 2014/15:109). Samtidigt kunde utskottet konstatera att det i Försvarsmaktens underlag till den försvarspolitiska inriktningspropositionen fanns förslag från myndigheten på ett antal prioriterade åtgärder som inte rymdes inom de förstärkta anslagsramar som regeringen hade föreslagit. Mot bakgrund av de brister som hade identifierats i materieförsörjningen ansåg utskottet att det var angeläget att hantera de utmaningar som försvarets stora omsättnings-, nyanskaffnings- och uppgraderingsbehov innebar. Utskottet delade därför regeringens bedömning att en operativ balans även måste säkerställas på längre sikt och att en samlad strategisk avvägning och prioritering för materieförsörjningen från 2021 måste utarbetas.

Utskottets ställningstagande

I propositionen beskriver regeringen hur den bör bemyndigas att använda försäljningsinkomsterna för återanskaffning av ”motsvarande materiel”. Av föredragningar i utskottet har framgått att detta ska ske genom Försvarets materielverk. Utskottet anser inte att det är helt betryggande att göra återanskaffningen beroende av att försäljningsinkomster blir tillgängliga och att återanskaffningen skulle kunna avse något annat än exakt den mängd och det slag av ammunition som försäljs. Det finns en risk i fråga om Sveriges beredskap, och denna bör så långt det är möjligt minimeras. Utskottet anser därför att regeringen omgående bör besluta om beställning av den mängd och det slag av ammunition som försäljs till Frankrike.

Om så krävs innebär detta att regeringen får omprioritera verksamhet inom det befintliga anslaget för att omgående kunna beställa den mängd och det slag av ammunition som försäljs till Frankrike. Med bifall till motion 2015/16:3363 bör riksdagen ställa sig bakom det som utskottet anför om återanskaffning av ammunition och tillkännage detta för regeringen.

Reservationer

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (V)

av Stig Henriksson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motion
2015/16:3370 av Stig Henriksson m.fl. (V).

Ställningstagande

Jag kan konstatera att terrorattackerna i Paris var brutala och fruktansvärda. De skördade oskyldiga människoliv och var ett angrepp på vår grundläggande trygghet. Demokratin måste svara med kraft och fasthet på dessa angrepp. Den internationella terrorismen kan bara bekämpas med internationellt samarbete. Jag anser att det är självklart att Sverige ska bistå varje demokrati som utsätts för en terrorhandling och som ber om hjälp. Sverige är genom fördraget om Europeiska unionen bundet av bestämmelsen om ömsesidigt bistånd och responderade tidigt då Frankrike åberopade artikel 42.7. Genom fördraget förpliktigas medlemsländerna att vid ett väpnat angrepp på Europeiska unionens territorium ställa upp med alla till buds stående medel i enlighet med artikel 51 i Förenta nationernas stadga. Jag menar dock att FN-stadgans våldsförbud undermineras om varje terroristattack ska anses innebära ett klartecken för åtgärder i individuellt och kollektivt självförsvar under FN-stadgans artikel 51.

Även från ett folkrättsligt perspektiv anser jag att man måste understryka att självförsvarsrätten och hänvisningen till artikel 51 inte nödvändigtvis behöver innebära militära åtgärder. Sverige har möjlighet att bistå på annat vis, och bör så göra. De stödåtgärder som hittills annonserats från Sverige har enligt min mening varit förenliga med folkrätten. Det har bl.a. handlat om olika typer av flygtransport och stöd med stabsofficerare till FN-ledda insatser och en förlängning av det svenska militära utbildningsbidraget i norra Irak, vilket är positivt. När det gäller militärt stöd vill jag hävda att export av ammunition är kontraproduktivt i terroristbekämpningssynpunkt. Även för s.k. precisionsvapen har det visat sig att minst 90 procent är civila offer. För varje misstänkt terrorist som dödas är risken därför överhängande att man skapar ett stort mänskligt lidande, och man riskerar i förlängningen att bidra till nyrekrytering hos de organisationer man sagt sig vilja bekämpa. Att medge

att regeringen förser Frankrike med ammunition ser jag därför som fel väg att gå.

Jag anser att Sveriges styrka ligger i erfarenheten att agera medlare i fredsprocesser och att kunna leverera omfattande humanitär hjälp till krigsområden. I dag uppskattar UNHCR att 13,5 miljoner människor i Syrien är i behov av humanitärt stöd. Så många som 4,8 miljoner människor är på flykt utanför landets gränser och fler än 250 000 människor har hittills mist sina liv. Det är på dessa punkter Sverige kan göra störst skillnad. Sveriges viktigaste bidrag just nu i arbetet för ett slut på kriget i Syrien är att stödja processen inom FN för att få till stånd en fredsprocess. Sverige bör vara pådrivande i att fredssamtal förs med alla berörda parter och inte minst att kvinnor och minoriteter inkluderas i fredsprocessen.

När det gäller beredningen av propositionen har varken Inspektionen för strategiska produkter (ISP) eller Exportkontrollrådet (EKR) behandlat frågan om att sälja ammunition till Frankrike, och det ser jag som högst otillfredsställande. Vilket utrymme ISP har att agera fritt i enlighet med sitt uppdrag i ett läge där regeringen tagit ställning i frågan redan innan myndigheten hörts lämnar vissa frågetecken.

Därmed anser jag att riksdagen bör avslå regeringens förslag i propositionen.

2. Överlåtelse av försvarsmateriel till Frankrike och bemyndigande att disponera försäljningsinkomster, punkt 2 (SD)

av Mikael Jansson (SD) och Roger Richtoff (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) bemyndigar regeringen att under 2016 besluta att bistå Frankrike genom överlåtelse av försvarsmateriel i form av ammunition som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid och som Frankrike har efterfrågat,

b) bemyndigar regeringen att disponera försäljningsinkomsterna för anskaffning av materiel motsvarande den som säljs.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:153 punkt 2 och motion 2015/16:3374 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD) och bifaller delvis proposition 2015/16:153 punkt 1.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen ska bemyndiga regeringen att under 2016 besluta om att bistå Frankrike genom överlåtelse av försvarsmateriel i form av ammunition som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid. Däremot anser vi att det är viktigt att stödet vilar på bilateral grund i stället för att motiveras med en hänvisning till artikel 42.7 i EU-fördraget som regeringen gjort.

De terrordåd som har drabbat Frankrike är en ohygglig tragedi, och vi anser att det ligger i svenskt intresse att bistå de franska insatserna för att bekämpa muslimsk fundamentalism. Kampen mot islamismens terrordåd är en av vår samtids viktigaste strider och angår så gott som alla regeringar i hela världen. Detta intresse har Sverige alldeles oavsett om vi är med i EU eller inte. Vi ser det därför som oväsentligt om Frankrike begär hjälp enligt skrivningar i fördraget om Europeiska unionen eller inte – Sveriges intresse av att bidra skulle i detta fall finnas ändå. Vi yrkar därför med bifall till motion 2015/16:3374 att regeringen under 2016 bemyndigas att besluta om bistånd till Frankrike genom överlåtelse av försvarsmateriel, men att beslutet inte ska syfta till att ge trovärdighet åt artikel 42.7 i EU-fördraget och den europeiska säkerhetspolitiken på det sätt som regeringen anfört. Regeringen bör bemyndigas att disponera försäljningsinkomsterna för anskaffning av materiel motsvarande den som säljs.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:153 Stöd till Frankrike med försvarsmateriel:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 besluta att bistå Frankrike genom överlåtelse av försvarsmateriel i form av ammunition som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid och som Frankrike har efterfrågat under återopande av artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen (avsnitt 4).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att disponera försäljningsinkomsterna enligt 1 för anskaffning av materiel motsvarande den som säljs (avsnitt 4).

Följdmotionerna

2015/16:3363 av Hans Wallmark m.fl. (M, C, L, KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen omgående ska besluta om beställning av den mängd och det slag av ammunition som säljs till Frankrike och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3370 av Stig Henriksson m.fl. (V):

Riksdagen avslår proposition 2015/16:153 Stöd till Frankrike med försvarsmateriel.

2015/16:3374 av Mikael Jansson och Roger Richtoff (båda SD):

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 besluta att bistå Frankrike genom överlåtelse av försvarsmateriel i form av ammunition som kan avvaras av Försvarsmakten under en begränsad tid och som Frankrike har efterfrågat.